

EURÓPSKY PARLAMENT

2014 - 2019

Výbor pre zahraničné veci

2014/2220(INI)

16.12.2014

NÁVRH SPRÁVY

o uplatňovaní spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (podľa výročnej správy Rady Európskemu parlamentu o spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike)
(0000/2014 – C8-0000/2014 – 2014/2220(INI))

Výbor pre zahraničné veci

Spravodajca: Arnaud Danjean

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU3

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o uplatňovaní spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (podľa výročnej správy Rady Európskemu parlamentu o spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike) (0000/2014 – C8-0000/2014 – 2014/2220(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na uplatňovanie spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (podľa výročnej správy Rady Európskemu parlamentu o spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike) (0000/2014 – C8-0000/2014),
- so zreteľom na výročnú správu podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) Európskemu parlamentu o spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike, najmä časti týkajúce sa európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (12094/14)),
- so zreteľom na články 2 a 3 a hlavu V Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ), a najmä na jej články 21, 24 a 36,
- so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ),
- so zreteľom na závery Európskej rady z 18. decembra 2013,
- so zreteľom na závery medziparlamentnej konferencie pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku zo 4. apríla 2014 a 7. novembra 2014,
- so zreteľom na európsku bezpečnostnú stratégiu s názvom Bezpečná Európa v lepšom svete, ktorú Európska rada prijala 12. decembra 2003, a na správu o jej vykonávaní s názvom Zaistenie bezpečnosti v meniacom sa svete, ktorú Európska rada schválila 11. – 12. decembra 2008,
- so zreteľom na závery Rady o spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike z 25. novembra 2013 a 18. novembra 2014,
- so zreteľom na správu PK/VP a riaditeľky Európskej obrannej agentúry zo 7. júla 2014 o pokroku pri vykonávaní záverov Európskej rady z decembra 2013,
- so zreteľom na spoločné oznámenie PK/VP a Komisie o komplexnom prístupe EÚ k vonkajším konfliktom a krízam a na súvisiace závery Rady z 12. mája 2014,
- so zreteľom na spoločné oznámenie o Stratégii kybernetickej bezpečnosti Európskej únie: otvorený, bezpečný a chránený kybernetický priestor a na súvisiace závery Rady z 25. júna 2013, ako aj na politický rámec EÚ pre kybernetickú obranu prijatý 18. novembra 2014,
- so zreteľom na stratégiu námornej bezpečnosti EÚ z 24. júna 2014,

- so zreteľom na rozhodnutie Rady z 24. júna 2014 o podrobnostiach vykonávania doložky o solidarite Úniou,
- so zreteľom na politický rámec pre systematickú a dlhodobú obrannú spoluprácu prijatý 18. novembra 2014,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 24. júla 2013 s názvom Smerom ku konkurencieschopnejšiemu a efektívnejšiemu odvetviu obrany a bezpečnosti (COM(2013)0542) a na plán jeho vykonávania z 24. júna 2014 (COM(2014)0387),
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/43/ES zo 6. mája 2009 o zjednodušení podmienok pre transfery výrobkov obranného priemyslu v rámci Spoločenstva¹,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES z 13. júla 2009 o koordinácii postupov pre zadávanie určitých zákaziek na práce, zákaziek na dodávku tovaru a zákaziek na služby verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi v oblastiach obrany a bezpečnosti a o zmene a doplnení smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES²,
- so zreteľom na svoje uznesenia o spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike, najmä na uznesenia z 21. novembra 2013 o uplatňovaní spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky³ a o európskej obrannej technologickej a priemyselnej základni⁴ a z 12. septembra 2013 o námornom rozmere spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky⁵ a o vojenských štruktúrach EÚ: súčasný stav a vyhliadky do budúcnosti⁶,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 3. apríla 2014 o komplexnom prístupe EÚ a jeho vplyvoch na ucelenosť vonkajšej činnosti EÚ⁷,
- so zreteľom na svoje odporúčanie z 13. júna 2013 vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedníčke Komisie, Rade a Komisii o hodnotení organizácie a fungovania ESVČ uskutočnenom v roku 2013⁸ a na závery Rady o správe ESVČ za rok 2013 zo 17. decembra 2013⁹,
- so zreteľom na Chartu Organizácie Spojených národov,
- so zreteľom na článok 132 ods. 1 rokovacieho poriadku,
- so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A8-0000/2014),

¹ Ú. v. EÚ L 146, 10.6.2009, s. 1.

² Ú. v. EÚ L 216, 20.8.2009, s. 76.

³ Prijaté texty, P7_TA(2013)0513.

⁴ Prijaté texty, P7_TA(2013)0514.

⁵ Prijaté texty, P7_TA(2013)0380.

⁶ Prijaté texty, P7_TA(2013)0381.

⁷ Prijaté texty, P7_TA(2014)0286.

⁸ Prijaté texty, P7_TA(2013)0278.

⁹ http://eeas.europa.eu/library/publications/2013/3/2013_eeas_review_sk.pdf.

Všeobecný bezpečnostný kontext

1. domnieva sa, že bezpečnostné prostredie Európskej únie a jej okolia je čoraz nestabilnejšie a nestálejšie; považuje vojnu na Ukrajine, konflikty v Sýrii a Iraku so vzostupom teroristickej organizácie ISIL, líbyjskú krízu a hrozbu terorizmu v regióne Sahel za priame ohrozenie bezpečnosti Únie; ďalej sa domnieva, že obnova rovnováhy USA smerom k ázijsko-tichomorskej oblasti a dôsledky finančnej krízy pre rozpočty a kapacity členských štátov len zdôrazňujú, že je potrebné, aby Únia prevzala väčšiu zodpovednosť za svoju vlastnú bezpečnosť a obranu;
2. nazdáva sa, že súčasná miera neistoty na hraniciach a v blízkom okolí Európskej únie nemá od zavedenia EBOP/SBOP na konci 90. rokov precedens; vyjadruje znepokojenie nad tým, že Únia nie je schopná čeliť všetkým svojim výzvam ako rozhodujúci hráč a príliš často sa obmedzuje na účasť na iniciatívach jedného alebo viacerých členských štátov či aliancií ad hoc, v ktorých zohráva len okrajovú alebo vedľajšiu úlohu;
3. domnieva sa, že Únia a jej členské štáty sa musia naliehavo prispôsobiť týmto novým bezpečnostným výzvam, najmä prostredníctvom účinného využívania existujúcich nástrojov SBOP, dôkladnejšej koordinácie národných opatrení a v prípade potreby pragmatického a pružného zavádzania nových mechanizmov na vyjadrenie európskej solidarity;
4. zdôrazňuje, že sila a význam Únie spočívajú v jej schopnosti súčasne zmobilizovať veľkú škálu nástrojov v plnom súlade s ustanoveniami Charty Organizácie Spojených národov; kladie dôraz na to, že vojenské a civilné nástroje SBOP tvoria neoddeliteľnú súčasť tohto globálneho prístupu;

Od Rady v decembri 2013 do júna 2015: je SBOP skutočnou prioritou?

5. víta závery Rady z decembra 2013, v ktorých sa uznáva nutnosť posilniť SBOP, zvýšiť jej účinnosť, viditeľnosť a vplyv, zintenzívniť rozvoj kapacít a posilniť európsky obranný priemysel;
6. domnieva sa však, že politický impulz z roku 2013 sa nepremietol do zavedenia konkrétnych opatrení, ktoré by zodpovedali deklarovaným ambicióznym cieľom; nazdáva sa, že Únia v súčasnosti ešte nedisponuje operačnými a priemyselnými prostriedkami a spôsobilosťami, ktoré by jej umožňovali rozhodujúcim spôsobom prispievať k riadeniu medzinárodných kríz a preukazovaniu jej strategickej autonómie;
7. víta vymenovanie novej podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Federicy Mogheriniovej; víta jej prvé vyhlásenia a rozhodnutie predsedat' Radám pre zahraničné veci a obranu, čo demonštruje jej záujem o SBOP; dúfa, že jej vyjadrenia povedú k pozitívnemu impulzu pre rozvoj SBOP;
8. vyjadruje nádej, že na zasadnutí Európskej rady v júni 2015, ktorá sa bude opäť zaoberať otázkami obrany, budú členské štáty a európske inštitúcie schopné predložiť konkrétne opatrenia v súlade so záväzkami prijatými v decembri 2013;

Misie a operácie SBOP

9. poznamenáva, že v rámci posledných civilných a vojenských operácií SBOP sa naďalej prejavujú štrukturálne nedostatky známe už niekoľko rokov: dlhé a nepružné rozhodovacie procesy, mandáty misií nezodpovedajúce prostrediu, v ktorom sa uskutočňujú, problém formovania síl, neschopnosť logisticky reagovať a nedostatok finančných prostriedkov;
10. domnieva sa, že otázka financovania misií a operácií SBOP má rozhodujúci význam pre zaistenie budúcnosti tejto politiky; vyjadruje poľutovanie nad tým, že diskusia na túto tému, ktorú Rada začala v decembri 2013, zatiaľ nepriniesla žiadny konkrétny návrh; požaduje, aby mechanizmus Athény systematicky prevzal financovanie výdavkov spojených s realizáciou operácií a misií SBOP a aby mohol spravovať finančné prostriedky od členských štátov poskytované v rámci dvojstranných vzťahov, od tretích štátov alebo iných medzinárodných organizácií, ktoré im umožnia finančne sa podieľať na určitej operácii;
11. poznamenáva, že civilné misie, ktoré Európska únia realizuje od roku 2009, sú príliš často koncipované tak, aby zviditeľnili Úniu počas krízy, a nie ako strategický nástroj vychádzajúci z dôkladnej analýzy a plánovania; domnieva sa, že tieto misie by nemali slúžiť len ako dôkaz prítomnosti Únie, ale ako skutočné politické, operačné, účinné a zodpovedné nástroje, ktoré sú súčasťou globálnej akčnej stratégie;
12. spochybňuje napríklad význam nasadenia a udržiavania podpornej misie na hraniciach Líbye (EUBAM Libya) v inštitucionálnom a bezpečnostnom prostredí, ktoré jej nikdy neumožnilo splniť základné stanovené ciele;
13. vzhľadom na situáciu v pásme Gazy tiež vyjadruje poľutovanie nad tým, že rokovania Rady o podpornej misii na hraniciach v Rafahu (EUBAM Rafah) ešte stále nepriniesli žiadny výsledok; požaduje reaktiváciu misie a prehodnotenie jej mandátu, stavu personálu a prostriedkov, aby sa mohla podieľať na kontrolovaní hraníc pásma Gazy s Egyptom a Izraelom;
14. poznamenáva, že ambiciózna misia zameraná na posilnenie regionálnych námorných kapacít v Africkom rohu (EUCAP Nestor) pôsobí v inštitucionálnom a operačnom prostredí, ktoré je preplnené viacstrannými a dvojstrannými medzinárodnými subjektmi vrátane nástrojov Spoločenstva, čo znižuje viditeľnosť a presnú identifikáciu jej cieľov a teda aj jej konkrétnych výsledkov;
15. konštatuje, že od júna 2013 existuje sklad, ktorého cieľom je umožniť rýchle nasadenie prostriedkov potrebných na účely civilných misií SBOP; nazdáva sa, že ak sa má tento sklad využívať účinne, nemal by byť závislý od rozhodnutí Komisie, ale mal by byť k dispozícii príslušnému vedúcemu misie a slúžiť pre potreby, ktoré určí; požaduje výročnú správu o činnosti týkajúcu sa tohto skladu, aby sa mohla konkrétne posúdiť jeho pridaná hodnota pre rýchle nasadzovanie civilných misií;
16. víta štúdie vypracúvané v súvislosti so zriadením strediska spoločných služieb, ktoré by združovalo prostriedky určené na civilné misie SBOP; domnieva sa, že najúčinnším riešením by bolo vytvoriť v rámci ESVČ jednotnú inštitucionálnu štruktúru, v ktorej by sa sústreďovali a racionalizovali služby pre civilné misie (ľudské, informačné, logistické zdroje atď.), ktoré sú v súčasnosti roztrúsené po jednotlivých misiách;

17. konštatuje, že vojenské operácie SBOP sú čoraz častejšie misiami zameranými na výcvik ozbrojených síl (EUTM Mali a EUTM Somalia); oceňuje úspech týchto operácií, ale vyjadruje poľutovanie nad tým, že misie s výkonným mandátom sa plánujú už len zriedkavo; nazdáva sa, že vzhľadom na pretrvávajúce hrozby v našom susedstve si Európska únia nemôže dovoliť zameriavať sa len na nástroje využívané po kríze či nástroje na podporu pri prekonávaní krízy a musí byť schopná zasahovať v celom spektre krízového riadenia;
18. vyjadruje poľutovanie nad problémami s formovaním síl pri začínaní vojenských misií; konštatuje, že s výnimkou EUTM Mali, na ktorej sa účinne podieľa 23 členských štátov, zahŕňajú všetky prebiehajúce vojenské operácie Únie maximálne pol tučta členských štátov; domnieva sa, že príspevok tretích krajín svedčí o životaschopnosti partnerstiev v rámci SBOP, ale predovšetkým odráža stratu záujmu členských štátov;
19. berie na vedomie skutočnosť, že civilné (EUCAP) i vojenské (EUTM) misie Únie sa zameriavajú na odbornú prípravu; zamýšľa sa nad vhodnosťou vytvorenia štrukturálnej politiky, ktorá by zabezpečila trvanie týchto misií a zaistila im rozpočtovú podporu a vybavenie; domnieva sa, že táto nová politika, ktorá by bola súčasťou spolupráce a rozvoja, by umožnila vykonávať prebiehajúcu činnosť v rámci iniciatív Train and Equip a E2I, ktorých cieľom je dlhodobé posilnenie kapacít tretích štátov (vybavenie, materiál, infraštruktúra, mzdy), aby mali k dispozícii ozbrojené sily schopné nasadenia;
20. víta skutočnosť, že Rada v novembri 2013 prejavila vôľu zvýšiť modularitu a flexibilitu bojových skupín, aby bolo možné ich nasadiť na všetky typy úloh krízového riadenia; konštatuje však, že doteraz jediný – veľmi obmedzený – pokrok spočíval v rozhodnutí, že strategická preprava bojových skupín EÚ na miesta určenia sa bude realizovať v rámci mechanizmu ATHENA; naliehavo žiada všetky členské štáty, aby preukázali konštruktívny prístup a raz a navždy odstránili všetky politické a operačné prekážky nasadenia bojových skupín EÚ;
21. víta pozitívne posolstvo posledného neformálneho zasadnutia Rady ministrov obrany, ktoré spočíva v rozhodnutí preskúmať potenciál článku 44 Zmluvy o EÚ; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že rozdielne názory na túto otázku zatiaľ neumožnili žiadny pokrok, pokiaľ ide o vykonávacie predpisy k uvedenému článku; domnieva sa, že uplatňovanie článku 44 by umožnilo výrazne zlepšiť flexibilitu a rýchlosť konania Únie, a teda aj jej schopnosť čeliť hrozbám naokolo; nabáda členské štáty, ktoré nemajú záujem alebo prostriedky na účasť na operáciách SBOP, aby zaujali konštruktívny prístup a umožnili ostatným konať, ak to majú v úmysle;
22. žiada PK/VP, aby preskúmala aj možnosti ďalších relevantných článkov Lisabonskej zmluvy;
23. žiada, aby sa dôkladne preskúmala možnosť využívať – vo formátoch rešpektujúcich nevyhnutnú modularitu – multilaterálne štáby, ktoré už existujú a preukázali svoju účinnosť v teréne, ako napríklad Eurocorps v Štrasburgu;
24. trvá na tom, že spolupráca medzi Európskou úniou a medzinárodnými inštitúciami v oblasti bezpečnosti a obrany, najmä s OSN, NATO, AÚ a OBSE, je dôležitá; víta vyhlásenie zo samitu NATO, ktorý sa konal minulý rok v septembri vo Walese,

potvrdzujúce podporu aliancie pre rozvoj SBOP;

Spôsobilosti

25. domnieva sa, že účinky hospodárskej a finančnej krízy z roku 2008 viedli k zníženiu prostriedkov na národnú obranu a že k tomuto zníženiu došlo bez akejkoľvek koordinácie medzi členskými štátmi, čo ohrozilo strategickú autonómiu Únie a schopnosť členských štátov uspokojiť potreby ich ozbrojených síl v oblasti spôsobilostí;
26. víta skutočnosť, že Rada na zasadnutí 18. novembra 2014 prijala politický rámec pre systematickú a dlhodobú spoluprácu v oblasti obrany, ktorý je založený na zladení plánovania spôsobilostí a výmene informácií;
27. víta skutočnosť, že Rada v novembri minulého roka prijala plán rozvoja spôsobilostí (CDP) 2014 Európskej obrannej agentúry (EDA), ktorý stanovuje 16 priorít rozvoja spôsobilostí; víta tiež prácu EDA v súvislosti so spoločnou databázou (CODABA), v ktorej sa uvádzajú možnosti spolupráce medzi členskými štátmi, čím sa otvára priestor pre spoluprácu; nabáda členské štáty, aby tieto nástroje brali do úvahy pri rozvoji svojich vojenských spôsobilostí;
28. vyjadruje prekvapenie nad tým, že na európskej úrovni ešte stále neexistujú mechanizmy daňových stimulov podporujúcich spoluprácu a združovanie; poukazuje na výzvu Rady z decembra 2013, aby sa takéto mechanizmy zväžili, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že diskusie ani po roku nevedli k žiadnemu konkrétnemu opatreniu v tejto oblasti; poznamenáva, že belgická vláda už udeľuje ad hoc výnimky z DPH v prípravných fázach niektorých projektov EDA, ako napríklad Satcom; nazdáva sa, že takéto výnimky musia byť systematické a rozšírené na konkrétne infraštruktúry a programy v oblasti spôsobilostí;
29. víta existujúce modely spolupráce, ako je EATC a jeho neustále rozširovanie na nové členské štáty; vyjadruje poľutovanie nad tým, že tento model, ktorý existuje už roky, ešte nebol upravený pre ďalšie typy obranných spôsobilostí; vyzýva na využitie modelu EATC aj v iných oblastiach operačnej podpory, aby sa odstránili veľké nedostatky týkajúce sa spôsobilostí;
30. poukazuje na mierny pokrok v súvislosti s projektmi zhromažďovania a spoločného využívania; víta najmä pokrok v oblasti dopĺňania paliva počas letu dosiahnutý nadobudnutím flotily viacúčelových tankovacích transportných lietadiel; vyjadruje poľutovanie nad tým, že doteraz sa na tomto projekte zúčastnil len veľmi obmedzený počet členských štátov, a vyzýva členské štáty, ktoré majú v tejto oblasti nedostatky, aby sa k projektu pripojili;
31. víta zámer Rady rozvíjať spoločné projekty v oblasti kritických technológií, ako sú systémy diaľkovo pilotovaných lietadiel (RPAS) a Govsatcom; poukazuje na nutnosť zaviesť pre RPAS regulačný rámec, ktorého cieľom bude ich začlenenie do európskeho systému leteckej dopravy do roku 2016, pričom treba brať do úvahy civilné i vojenské potreby;
32. víta pokrok v oblasti satelitných služieb Európskej únie (Galileo, Copernicus, EGNOS);

domnieva sa, že tieto vesmírne služby, najmä Copernicus, by sa mali sprevádzkovať s cieľom uspokojiť potreby misií a operácií SBOP, pokiaľ ide o satelitné snímky s vysokým rozlíšením; oceňuje začatie projektu Ariane 6; ľutuje, že z technických a obchodných dôvodov Únia naďalej získava ruské nosné rakety, čo je v protiklade s jej cieľom dosiahnuť určitú strategickú autonómiu;

33. domnieva sa, že Únia by mohla prijať rovnaké ciele v oblasti spôsobilostí ako NATO, a teda vyžadovať minimálne výdavky na obranu vo výške 2 % HDP a 20 % obranného rozpočtu na hlavnú výzbroj vrátane výskumu a vývoja;

Priemysel

34. domnieva sa, že trhy v oblasti obrany sú veľmi špecifické, pretože dopyt takmer výlučne pochádza z verejného obstarávania, na trhu existuje len obmedzený počet podnikov, vývoj produktov a ich udržiavanie v prevádzke trvá dlho a niektoré technológie majú strategický charakter;
35. upozorňuje na oznámenie Komisie z júla 2013 s názvom Smerom ku konkurencieschopnejšiemu a efektívnejšiemu odvetviu obrany a bezpečnosti, ako aj na plán jeho vykonávania z júna 2014 a na návrhy, ktoré obsahuje, predovšetkým pokiaľ ide o lepšiu realizáciu smerníc 2009/81/ES a 2009/43/ES o vnútornom trhu;
36. domnieva sa, že pre všetky tieto opatrenia je nutné vopred určiť spoločnú definíciu rozsahu európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne (EDTIB), aby bolo možné stanoviť, ktoré podniky alebo strategické činnosti z nich môžu mať osoh;
37. poukazuje na zámer Rady zaviesť európsky systém bezpečnosti dodávok, v rámci ktorého by si členské štáty vzájomne poskytovali pomoc a rýchlo reagovali na svoje príslušné potreby v oblasti obrany; očakáva, že Komisia predloží plán, ktorý bude obsahovať možnosti zavedenia systému;
38. domnieva sa, že žiadna vláda nemôže sama začať rozsiahle programy v oblasti výskumu a technológií; víta preto návrhy Komisie týkajúce sa rozvoja synergií medzi civilným výskumom a obranou; víta tiež začatie prípravných akcií a dúfa, že takéto akcie v oblasti SBOP by mohli viesť k financovaniu určitej výskumnej témy v budúcom viacročnom finančnom rámci;
39. vyzýva však na zvýšenú ostražitosť, či už ide o otázky správy, práv duševného vlastníctva, spolufinancovania a pravidiel účasti na týchto prípravných akciách v oblasti obrany; požaduje, aby sa členské štáty v plnej miere zapojili do rozhodovacieho procesu s cieľom predísť byrokracii a zaručiť, že programy budú napĺňať strategické potreby SBOP a členských štátov;
40. poukazuje na návrhy Komisie, ktorých cieľom je podporiť zavedenie spoločných noriem a certifikačných postupov pre obranné vybavenie; v tejto súvislosti očakáva plán EDA a Komisie na vypracovanie priemyselných noriem v oblasti obrany, ako aj možnosti EDA a EASA zlepšiť vzájomné uznávanie vojenskej certifikácie v Európskej únii;

41. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie predsedovi Európskej rady, PK/VP, Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, generálnemu tajomníkovi NATO, predsedovi Parlamentného zhromaždenia NATO, generálnemu tajomníkovi OSN, úradujúcemu predsedovi OBSE, predsedovi Parlamentného zhromaždenia OBSE, predsedovi zhromaždenia Africkej únie a generálnemu tajomníkovi združenia ASEAN.